

YLÖS HELVETISTÄ

KIRJ. KONRAD LEHTIMÄKI
(Jatk. edell. num.)

Kun Julia palvelijattaren kutsusta tuli vastaanottohuoneeseen, leimahtivat hänen poskensa tulipunaisiksi ja hänen silmänsä alkoivat loistaa. Hän näytti muutenkin virkeämmältä kuin ennen. Hän miltei juoksi Marcusta vastaan ja tarttui hänen käsiinsä huudahtaen lapsellisen luonnollisesti:

— Miten iloinen olen, että vihdoinkin tulit! Pelkäsin, ettette enää koskaan tulisi. — Hän loi katseensa lattian ja lisäsi kuiskaten:

— Olen teitä niin kovin odottanut.

— On ollut erittäin tärkeitä toimia — etten ehtinyt — vaikka — koetti Marcus puolustautua.

— Minä ymmärrän sen. — Sitten tarttui hän uudelleen Marcuksen käteen, kysyen tuskallisella jännityksellä:

— No, sanokaa te minulle totuus — Onko niissä huhuissa perää — että hän olisi — myrkyä —

Marcus koetti vastata vältellen, lohduttaa ja hälventää hänen epäluulojaan, mutta lopulta hänen täytyi ilmoittaa totuus.

Julian kasvot muuttuivat kalmankalpeiksi, hän häpäli käsillään ja oli kaatumaisillaan, kun Marcus tarttui häneen ja vei nojatuoliin.

Hän toi nopeasti lasillisen vettä ja nosti sen tytön vapiseville huulille, sanon hiljaa, häntäntyneenä:

— Tointukaan! Ei sitä voi, enää auttaa. Julia — tointukaan! Voi miksi minä kerroin —

Tyttö tarttui äkkiä Marcuksen käteen ja katsoi häntä silmiin, kuiskaten katkonnaisesti ja tukehtuneesti:

— Älkää — älkää — te minusta mitään — Enhän minä enää —

Mutta samassa hän kääntyi toisaalle ja alkoi epätoivoisesti itkeä —

Marcukseen vaikutti syvästi tytön voimakas suru.

Hetken kuluttua kosketti hän hentoa, vavahtelevaa olkapäätä ja sanoi lohduttaen:

— Rakas ystävä! Koettkaa ajatella, ettei sitä voi enää auttaa —

— Te olette oikeassa — sopersi Julia, puristaen hiukan Marcuksen kättä ja poistui omaan kamariinsa.

Kun hän hetken kuluttua palasi, oli hän huuhtonut kasvonsa vedellä ja ulkonaisesti oli hän verrattain tyyni. Mutta kasvot olivat yhä kalpeat ja silmissä kuvastui tuska.

— Minkätähden hän on sen tehnyt? — kysyi hän hiljaa.

— Sitä en tiedä, — änkytti Marcus epärsiden. Julia katsoi häntä tutkivasti ja kysyi sitten aivankuin toista asiaa:

— Niin! Mikä te olitte kaksintaistelussa kapteeni V:n kanssa?

— Mikäkö? Se — se oli jostakin korttipelistä — aivan pikku asia.

Tyttö näki vihan salaman, mikä ripahhti Marcuksen katseesta hänen lausueensa ensimmäisen sanan, ja sanoi aivan kuin sääliä teeskennellen:

— Mikä te siitä pikkuasiasta silvoitte hänet niin hirveästi? Olen kuulut siitä —

Tätä ei Marcus odottanut! Hänen kasvotillaan kuvastui hämmennys ja neuvottomuus.

— Niin tuota — asia oli näköänsä huko tästä enempiä — näyttää olevan turhaa vedota teidän sydämeenne laukasi äkkiä läpitukenvästi:

— Niin, hän oli muutenkin konna! — Mitenkä muuten? — ahdisti tyttö tarkastellen häntä terävästi.

— Minä tarkoitan sitä, että, että — mutisi Marcus.

Mutta silloin tyttö tuli hänen luokseen, tarttui hänen käsiinsä ja kuiskasi tulisesti:

— Tarvitseeko teidän minulta salata totuus? Kyllä minä mieluummin kuolen kuin ilmaisen teistä jotakin. — Tytön sanat sattuivat kipeästi Marcukseen, ja hän mutisi lattiaan katsoen:

— Mitä tarkoitatte? —

— Sitä, että tuo kapteeni on jotenkin syyllinen Aurelian kuolemaan — ja te kostitte!

Kun Marcus ei vastannut, huudahti hän silmät sähköyksen:

— Kyllä minä sain varmuuden, että te teitte sen Aurelian tähden! Ja minä olen teille elämäni ajan kiitollinen!

Marcus oli tullut tänne nähdäkseen edes rakastettunsa näköisen naisen elävänä, ja nyt hän aivan hämmästytti: Julian kasvoilla kuvastui sama tulinen innostus ja hurmaus kuin hänenkin — silloin — onnellisena iltana.

— Te olette niinkuin Aurelia — kuiskasi Marcus hiljaa, liikuttuna. — Minä tulen tänne usein — Me puhumme hänestä — kaikkea —

— Mitä te sanotte! — keskeytti Julia hänet vapisevalla äänellä, kuin huumaantuneena — Minäkin ajattelin aivan samaa! Jospa tietäisitte miten kauhistavan ikävä minun on toisinaan iltaisin — enkä saa puhua kenenkään kanssa — Isän läsnäollessa ei saa lausua hänen nimeänsäkään — Ja äiti on taas maalla — Mutta kun te tulisitte, saisimme puhua hänestä — silloin olisi ehkä hiukan helpompi olla —

Marcuksen kasvot tummenivat vihasta. Hän kysyi, oliko kenraali tehnyt mitään lapsensa pelastamiseksi, ja kun Julia vastasi kieltävästi, huudahti Marcus tulisesti, ettei sellainen ole mikään isä!

— Kyllä hän on saanut kärsiä ylpeydestään — puhui Julia hiljaa. — Sillä kuin tieto tuli Aurelian kuolemasta, istui hän huoneessaan yhtämittaan neljä vuorokautta syömättä ja nukkumatta — ja sitten hänen tukkansa oli lumivalkea —

— Entä äiti — eikö hänkään? — kysyi Marcus hetken kuluttua.

— Tietyt äitiraukka teki kaiken voitavansa. Hän tuli heti maalta, ja — Mutta kun ei isä tahtonut tietää mitään, niin ei hän voinut pelastaa — Julia peitti käsillään kasvonsa ja alkoi tukehtuneesti itkeä: hän muisti taas jok'ainoan sanan isän ja äidin keskustelusta — silloin kun äiti saapui maalta —

— Salongin ovi oli jäänyt auki ja hän kuuli isän kohteliaasti huudahtavan:

— Ah! Te olette siis saapuneet kaupunkiin, rakas ystäväni! Mikä tuottaa minulle tämän ilon?

— Olen täällä katsomassa, voisinko pelastaa teidän tyttärenne vankilasta — kuului äidin liikutuksesta värisevä ääni.

— Erehdytte rouvani! — lausui kenraali kylmästi.

— Tyttäreni oli aivan äsken tässä. Sitäpaitsi: kenraali D:n tytär ei koskaan, ei koskaan ole vankilassa! Muistakaa se, rouvani!

— No niin — Älkäämme siis puuttu tästä enempiä — näyttää olevan turhaa vedota teidän sydämeenne — puhui äiti vaivaloisesti, kuin

tukehtumaisillaan. Sitten kuului hiljaa, katkonnaisesti:

— En olisi uskonut — että te koskaan voisitte — loukata minua noin — noin —

— Raa'asti! — keskeytti isän ääni teeskennellyn kohteliaasti. — Se on totta, rakkaani! Voitteko antaa minulle anteeksi!

— Tiedättehän sen — eikä minulla ole väliä — nyyhkytti äiti sydäntäsärkevästi. — Mutta minä rukoilen teitä: armahtakaa omaa lastanne — pelastakaa hänet! Te voitte sen tehdä — jos tahdotte —

Hän ojensi vapisevat kätensä miestään kohti kuin rukoillen; mutta silloin — tämä katsahti kelloonsa, huudahtaen toimekkaasti:

— Oi rakas ystävä! Olin vähällä unohtaa, että minun pitää olla pörsissä kymmenen minuutin kuluttua — Toivottavasti te ette tänään matkustaa? —

Kunniamerkit helähtivät kenraalin kumartuessa ja sitten säesti kannusten kilinä reippaita, poistuvia askeleita.

Äiti nousi aivankuin olisi aikunut lähteä poistuvan jälkeen. Mutta samassa hän vaipui hervottomana polvilleen, painoi kasvonsa pehmeään nojatuoliin ja itki katkerasti —

Julia tunsi jänteiden käden silittävän päätänsä, se vaikutti häneen kuin käsky, sähkövirta — Hän pyyhki silmänsä ja kuiskasi kuin itselleen:

— Miksi minä itken. Eihän se auta; nyt täytyy vain toimia — se lohduttaa parhaiten — Niin hänkin tahtoi —

Tuo surullinen ääni, kyyneleet silmät, soikeat kasvot, tytön koko olemus oli niin erehdyttävän samannäköinen, että Marcus joutui salaperäisen lumouksen valtaan: että hän on sittenkin Aurelia — Marcus puristi Julian rintaansa vastaan ja suuteli hänen otsaansa, kuiskaten hiljaa:

— Sinä olet Aurelia —

Mielenliikutuksesta ja ilosta itkien sopersi Julia katkonnaisesti:

— Minä tahdon kaikessa — tulla hänen kaltaiseksi — Ja minä olisin niin onnellinen — jos — te kärsisitte vähemmän, kun —

Hän väikeni, painaen vain kasvonsa Marcuksen rintaa vasten. Ja Marcus tunsi poskillaan tuon mustan, silkinhienon tukan —

Mutta kun Marcus tuli ulos kadulle, huomasi hän taas totuuden: Aurelia on poissa, ikuisesti poissa.

Marcus alkoi kävellä nopeammin, hän koetti ajatella muuta, mutta tuo kamala totuus ei hellittänyt hetkeksiäkään tuskallista puristustaan; se tuntui kiduttavan häntä armottomasti, taukoamatta, niinkuin raskas jalkarauta kiduttaa elinkautista vankia; se on kalvannut nilkan nahattomaksi, veri tihkuu sen alta joka askeleella — mutta siitä ei pääse hetkeksiäkään —

Marcus muutti ilmailu-univormun päälleen ja lähti lentokentälle. Vain uhkarohkeat lentotempot ja kuumeinen työ tuntui hiukan lievittävän hänen tuskaansa.

Viikon päivät työskenteli Marcus ihan kuumeentapaisesti. Likaiset työvaatteet yllään teki hän kaikkein raskaimpia ruumillisia töitä lentokonetehaassa, jossa hänen johdollaan parillaan valmistettiin hänen uudestaan keksinnössään tarvittavia laitteita ja osia.

Eräänä päivänä, kun hän laskeutui kentälle, tuli Antonius hänen luokseen ja ilmoitti, että illalla oli sotilas-salaliiton pääkomitean kokous, jonne Marcuksen pitäisi tulla.

MAANALAISSA HUONEESSA

Oli lähes puoliyö, kun Marcus ystäväänsä seurassa varovaisesti laskeutui pimeitä rappusia myöten alas kellari-kerrokseen. Antonius naputti erikoisella tavalla ja ovi aukeni.

Suuressa maanalaisessa huoneessa ei ollut ainoatakaan ikkuna. Salaliittolaiset, lähes kaksikymmentä miestä, olivat jo saapuneet, istuen äännettöminä pitkän pöydän ympärillä. Pöydällä paloi vain kaksi vahakynnätilää, ja istuvien vartaloit loivat jättiläisäisiä, värähteleviä varjoja laatoille seinille. Nuo harmaat, kosteutta tihkuvat sementtiseinät kiilsivät niukassa, keltaisessa valossa kuni liikkumattoman jättiläismatelijan niljakas nahka —

Antonius esitti muutamin sanoin Marcuksen, joka nyt ensikertaa oli salaliiton pääkomitean kokouksessa, ja sen jälkeen hän astui pöydän päähän puheenjohtajan paikalle. Hän naputti pitkällä, laihalla sormellaan pöytään ja alkoi puhua hillytyksi matalalla, sointuvalla äänellä; hän ilmoitti saaneensa tärkeän tiedon: — hallitus aikoo läheisessä tulevaisuudessa julistaa yleisen liikekannalle-panon ja sen jälkeen sodan naapurivaltakuntaa vastaan. Ehdotti siis keskusteltavaksi, mitä silloin on tehtävä; mihin ryhdyttävä, ja kehoitti jokaista lausumaan mielipiteensä.

Tuo hitaasti lausuttu tiedonanto iski miesjoukkoon kuin ukkonen. Kaikkien kasvot näyttivät hämmästyneiltä, kiihtyneiltä, ja sitten kuului hiljaista, uhkaavaa mutinaa.

Silloin nousi eräs nuori luutnantti seisomaan. Hänen kauniit, miltei naiselliset kasvonsa olivat kalvenneet, ja hän huudahti vihasta ja mielenliikutuksesta vapisevalla äänellä:

— Ei! Kyllä meidän nyt täytyy tehdä jotakin — sota täytyy estää vaikka miten! Ja minä puolestani olen sitä mieltä, että nykyinen pääministeri on suurin sodanuhka. Hän on jo kauan saarnannut sotaa — ja nyt: hän on saanut sen aikaan! Jos hänet saataisiin nopeasti pois virastaan, niin ehkei sodastakaan tulisi mitään. Ehdotan siis, että hänet poistetaan — ja minä tarjoudun panemaan sen toimeen!

Tällöin nousi muuan välskäri, jolla oli miehikkäät, avoimet kasvot, alkaen puhua tyyneesti ja vakuuttavasti:

— Kuulkaapas nyt toverit! Te olette hyvin nuori, muuten te ymmärtäisitte, etteivät muutamat ministerit soita aiheuta, eikä siis myöskään niiden poistamisella voida estää sotaa. Huomenna olisi kaksi hänen tilallaan.

— Oikein! Hyvä! keskeyttivät jout.

Nuori luutnantti puolusti tuollaista tekoa edes vastalauseena, mutta hänelle selitettiin, että siitä seuraisi vain kristustoihenteitä. Vihdoin hän kysyi tuskaantuneena:

— Mitenkä me sitten estämme sodan?

— Koskeivät toiset puhu, niin minä sanon lyhyesti oman mielipiteeni, — puhui välskäri selvästi ja vakuuttavasti. — Ensimmäinen on meidän heti ilmoitettava tästä kansainvälisen Sosialistien ja Sotilasliiton pääkomitalle, ja naapurimaiden liitolle — jotta he voisivat ryhtyä vastatoimenpiteisiin; toiseksi oman maamme sosialidemokraattiselle puolueelle, sillä siitä riippuu onnistuminen. Jospa he voisivat julistaa ratkaisuvalla hetkellä suurlakon, pyyhdyttää liikenteen ja sotatarveteollisuuden — niin sota olisi estetty!

— Oikein! Oikein!

— Se on totta! — Kolmanneksi olisi mielestäni viime hetken asti kartutettava omaa voi-